

3.4 Χρήσεις και πολιτική γης

3.4.1. Οργάνωση των υπαρχουσών χρήσεων γης

Την τελευταία δεκαετία έχει μεταβληθεί σε ορισμένες περιπτώσεις (οι οποίες παρατίθενται παρακάτω), η κατάσταση των υπαρχουσών χρήσεων γης, οι οποίες εξετάζονται, ακολουθώντας τη σειρά και τις χρήσεις που δόθηκαν στις προδιαγραφές της μελέτης.

α. Α' κατοικία

Κατά την τελευταία δεκαετία δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες αλλαγές στην κατάσταση και οργάνωση της Α' κατοικίας, η οποία αναπτύσσεται περιμετρικά / ακτινωτά γύρω από μεγάλα αστικά κέντρα, λιμάνια, διαμετακομιστικούς κόμβους, κέντρα παραγωγικών δραστηριοτήτων, ή γραμμικά κατά μήκος ακτών, οδικών αξόνων, σιδηροδρομικής γραμμής.

Η μεγαλύτερη ανάπτυξη της Α' κατοικίας εντοπίζεται στο πολεοδομικό συγκρότημα της Πάτρας και στις παρυφές του, ενώ μικρότερης έκτασης συγκεντρώσεις είναι αυτές γύρω από το Αργίνιο, το Μεσολόγγι, τον Πύργο, το Αίγιο, την Ναύπακτο και την Αμαλιάδα.

Οι περιπτώσεις όπου η Α' κατοικία αναπτύσσεται γύρω από κέντρα παραγωγικών δραστηριοτήτων είναι: στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, οι ευρύτερες περιοχές Αιτωλικού, Νεοχωρίου και Μεσολογγίου, στην Π.Ε. Αχαΐας, η περιοχή Κάτω Αχαΐας και Ακράτας και στην Π.Ε. Ηλείας, οι περιοχές Αμαλιάδας, Λεχαινών, Ανδραβίδας, Βαρθολομιού, Γαστούνης, Κρεστένων και Ζαχάρως.

Γραμμική ανάπτυξη εντοπίζεται κατά μήκος των ακτών της Αχαΐας κυρίως της παλιάς εθνικής οδού Αθήνας – Πάτρας και της νέας εθνικής οδού, ειδικά στα τμήματα Αιγείρας – Αιγίου και Ρίου - Κ.Αχαΐας). Στην Αιτωλοακαρνανία οι γραμμικές αναπτύξεις είναι ασθενέστερες και εντοπίζονται στον άξονα Μεσολόγγι-Αργίνιο-Αμφιλοχία.

Ανάλογες μικρές αλλαγές εντοπίζονται και ως προς τα χαρακτηριστικά των ορεινών οικισμών της ενδοχώρας, οι οποίοι είναι φθίνοντες, αλλά και των δυτικών ακτών της Αιτωλοακαρνανίας, σε αντίθεση με τις παραλιακές ζώνες της Αχαΐας και της Ηλείας, που παρουσιάζουν ανάπτυξη και συχνά συγκρούσεις χρήσεων με την ενίσχυση της Β' κατοικίας και δραστηριοτήτων συνδεδεμένων με τον τουρισμό.

Η οργάνωση των περιοχών Α' κατοικίας σχετίζεται άμεσα με την εφαρμογή των σχεδίων πολεοδόμησης και ρυθμίσεων χρήσεων γης (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ, πολεοδομικές μελέτες κλπ). Η θεσμοθέτηση των σχεδίων αυτών έχει καθυστερήσει υπερβολικά, όπως αναλύεται στο κεφ. Α.1.1.α.4. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι στο σύνολο της ΠΔΕ μόνο μία μελέτη χρήσεων γης έχει θεσμοθετηθεί την τελευταία δεκαετία. Πρόκειται για την αναθεώρηση του ΓΠΣ της Δημοτικής Ενότητας Πατρέων Δήμου Πατρέων (ΦΕΚ 358ΑΑΠ/2011), στο οποίο προβλέπονται πολύ μικρές επεκτάσεις του σχεδίου και οργάνωση των χρήσεων γης και όρων δόμησης στην υπόλοιπη περιοχή μελέτης και στους λοιπούς οικισμούς, τόσο στον οικιστικό, όσο και στον εξωοικιστικό χώρο.

β. Β' κατοικία

Η ανάπτυξη της Β' κατοικίας παρουσιάζει ορισμένες μεταβολές κατά την τελευταία δεκαετία. Οι ακτές της Π.Ε. Αχαΐας παρουσιάζουν την μεγαλύτερη, σχεδόν συνεχή γραμμική ανάπτυξη Β' κατοικίας με πυκνότερη δόμηση από τις άλλες ακτές της Περιφέρειας. Οι ανάγκες του πολεοδομικού συγκροτήματος Πατρέων σε Β' κατοικία δεν περιορίζονται πλέον στις παράκτιες περιοχές του Πατραϊκού της Π.Ε. Αχαΐας, αλλά κατευθύνονται προς τις απέναντι ακτές του Αντιρρίου και της Ναυπάκτου και κατά δεύτερο λόγο, του Γαλατά και της Κ. Βασιλικής.

Στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, η Β' κατοικία είναι σαφώς λιγότερο αναπτυγμένη. Περιορίζεται στις νότιες ακτές της σε μικρότερες αναπτύξεις, αλλά και σε σημειακές στην Τουρλίδα και τις εκβολές του Αχελώου. Στις βόρειες ακτές, στον Αμβρακικό, εκτείνονται μικρές γραμμικές αναπτύξεις στην περιοχή Αμφιλοχίας-Ανοιξιάτικου-Μενιδίου και μικρότερες στη Βόνιτσα.

Στην Ηλεία οι παράκτιες περιοχές Κυλλήνης – Λεχαινών, Σαβαλίων – Σκαφιδιάς και Ζαχάρως παρουσιάζουν εντεινόμενη συνεχώς γραμμική ανάπτυξη Β' κατοικίας με κύριο χαρακτηριστικό την έλλειψη του όποιου σχεδιασμού και την άναρχη αυθαίρετη δόμηση που σε ορισμένες περιπτώσεις παίρνει τη μορφή εντεινόμενης καταπάτησης δημόσιων παραλιακών εκτάσεων.

Στην ενδοχώρα των τριών Π.Ε. η ανάπτυξη της Β' κατοικίας είναι πολύ μικρότερη και σημειακή. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση παρουσιάζεται στην περιοχή Καλαβρύτων και πιο διάσπαρτη στους οικισμούς της ορεινής Ναυπακτίας, ενώ η μικρότερη, σημειακή ανάπτυξη εντοπίζεται στην ορεινή ενδοχώρα της Ηλείας.

Η εξέλιξη, την τελευταία δεκαετία, της Α' και Β' κατοικίας στην ΠΔΕ εξετάζεται έμμεσα μέσω της οικοδομικής δραστηριότητας των τριών Π.Ε. Από τα στοιχεία που προέκυψαν από την "Καταγραφή Βασικών Δεικτών για την Οικονομία και την Επιχειρηματικότητα στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας" του Συνδέσμου Βιομηχανιών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας (2010) για την οικοδομική δραστηριότητα, αποδεικνύεται πως **η οικοδομική δραστηριότητα στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, μετά από μία σημαντική άνοδο το 2005** (1.576 οικοδομικές άδειες για νέες οικοδομές και προσθήκες) **εμφανίζει συνεχείς ετήσιες μειώσεις** (κατά 18,1% το 2006, 1,9% το 2007, 11,3% το 2008 και 9,2% το 2009). Ο συνολικός όγκος των οικοδομών και προσθηκών ακολούθησε αντίστοιχη πορεία. Έτσι, μετά από μία μεγάλη αύξηση το 2005 (66,8%) ισορροπεί σε χαμηλότερα επίπεδα τα επόμενα χρόνια. Σε σύγκριση με το 2004, ο αριθμός των νέων οικοδομών και

προσθηκών είναι μειωμένος (κατά 22,1%), ενώ ο όγκος τους έχει αυξηθεί (κατά 18,1%). Επιπλέον, παρατηρείται **μεγάλη ετήσια αύξηση της κατασκευής καταστημάτων το 2005**, (41,1%), με μικρότερες διακυμάνσεις για τα επόμενα έτη. Τα δύο τελευταία χρόνια, ωστόσο, παρατηρείται ετήσια μείωση (της τάξης του 7,2% το 2008 και 24,3% το 2009). Σε σχέση με την ΠΔΕ, η Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας ακολουθεί την ίδια φθίνουσα πορεία της οικοδομικής δραστηριότητας από το 2005 και μετά.

Από τα στοιχεία της ίδιας μελέτης για την Αχαΐα προκύπτει πως η **οικοδομική δραστηριότητα στην Π.Ε. Αχαΐας** σημείωσε μία κορύφωση το 2005 (2.797 οικοδομικές άδειες για νέες οικοδομές και προσθήκες) και εμφανίζει ετήσιες μειώσεις το 2006 (- 19,1%), 2007 (-2%) και 2008 (-22,9%). Το 2009 ο αριθμός των νέων αδειών οικοδομών και προσθηκών παρέμεινε σταθερός (+0,9%). Σε σύγκριση με το 2004, ο αριθμός των νέων οικοδομών και προσθηκών είναι μειωμένος κατά 25,3%, ενώ ο όγκος τους έχει μειωθεί κατά 27,6%. Και στα καταστήματα, παρατηρείται μεγάλη ετήσια αύξηση το 2005, (35,4%), με μικρότερες διακυμάνσεις για τα επόμενα έτη. Τα δύο τελευταία χρόνια η ετήσια μείωση ήταν της τάξης του 25,3% το 2008 και 20,4% το 2009. **Η Π.Ε. Αχαΐας ακολουθεί τη φθίνουσα πορεία της οικοδομικής δραστηριότητας στην ΠΔΕ από το 2005 και μετά.**

Από τα στοιχεία της ίδιας μελέτης για την Ηλεία προκύπτει πως η **οικοδομική δραστηριότητα στην Π.Ε. Ηλείας**, μετά από μία σημαντική άνοδο το 2005 (1.243 οικοδομικές άδειες για νέες οικοδομές και προσθήκες) εμφανίζει μικρή μείωση τα δύο επόμενα έτη (2006, 2007-14,5% και -4,5% αντίστοιχα), για να αρχίσει και πάλι να αυξάνεται το 2008 (0,6%) και το 2009 (11,1%). Ο συνολικός όγκος των οικοδομών και προσθηκών ακολούθησε ανάλογη πορεία με τον αριθμό αυτών. Έτσι, μετά από μία μεγάλη αύξηση το 2005, ισορροπεί σε χαμηλότερα επίπεδα τα επόμενα χρόνια, ενώ το 2008 μειώνεται κατά 0,2%, σε σχέση με το 2007 και το 2009 κατά 18,3% σε σχέση με το 2008. **Το παράδοξο της αριθμητικής αύξησης των νέων οικοδομών και προσθηκών το 2008 αλλά και το 2009 εν μέσω οικονομικής ύφεσης συνδέεται με τις ανάγκες που δημιουργήθηκαν μετά τις καταστροφές λόγω πυρκαγιών (2007) και σεισμού (2008). Ωστόσο δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη αύξηση του όγκου των νέων οικοδομών και προσθηκών. Αντίθετα, ο όγκος των νέων οικοδομών και προσθηκών είναι μικρότερος από ότι στο παρελθόν, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η αριθμητική αύξηση οφείλεται σε έργα κάλυψης άμεσων οικιστικών αναγκών, ενώ λόγω οικονομικής κρίσης οι όγκοι των νέων κατασκευών έχουν συμπειστεί.** Στα νέα κτίρια που προορίζονται για καταστήματα, παρατηρείται μεγάλη ετήσια αύξηση το 2005, (122,6%) ενώ για τα επόμενα έτη παρατηρούνται μικρότερες διακυμάνσεις. Τα δύο τελευταία χρόνια η ετήσια μείωση ήταν της τάξης του 22,5% το 2008 και 26,1% το 2009.

Συμπερασματικά η οικοδομική δραστηριότητα και στις τρεις ΠΕ παρουσιάζει φθίνουσα πορεία και σταθεροποίηση της ανάπτυξης της Α' και Β' κατοικίας (αλλά και των εμπορικών χρήσεων) (παρόλο που στην Π.Ε. Ηλείας φαίνεται ως αυξητική), κατάσταση που οφείλεται κυρίως στην οικονομική κρίση.

γ. Βιομηχανία-Βιοτεχνία

Ι)Βιομηχανικές Περιοχές (ΒΙΠΕ), ΒΙΠΑ, ΒΙΟΠΑ, Τεχνολογικά Πάρκα

Στην Π.Ε. Αχαΐας λειτουργούν: η ΒΙΠΕ Πατρών στην περιοχή Κάτω Αχαΐας με έκταση 4.050στρ. και το ΒΙΟΠΑ Γλαύκου Πατρών με έκταση 600στρ., καθώς και το Επιστημονικό Πάρκο του Πανεπιστημίου Πατρών στο Ρίο. Ο χώρος της ΒΙΠΕ Πατρών διαθέτει όλα τα απαραίτητα δίκτυα υποδομής. Επισημαίνεται όμως, ότι η ανταγωνιστικότητα των εγκατεστημένων επιχειρήσεων επηρεάζεται αρνητικά εξ' αιτίας του ανεπαρκούς οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου, ενώ η βιομηχανική δραστηριότητα είναι περισσότερο αναπτυγμένη κατά μήκος του ανατολικού άξονα λόγω των ευνοϊκότερων συνθηκών πρόσβασης στα καταναλωτικά κέντρα Αθήνας και Θεσσαλονίκης.

Στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας θεσμοθετημένη περιοχή ΒΕΠΕ είναι η ΝΑΒΙΠΕ στο Πλατυγιάλι Αστακού (ΦΕΚ 326/Β/2004 και τροποποιήσεις) η συνολική έκταση, μετά τις προσχώσεις των λιμενικών έργων της Α' και Β' φάσης, φτάνει τα 1.910 στρ. και έχει υλοποιηθεί ως προς τις εγκαταστάσεις (λιμενικές και χερσαίες), τα δίκτυα υποδομής, την προσπέλαση κλπ. Γενικά θεωρείται πως η ύπαρξη της αποτελεί σημαντικό αναπτυξιακό μοχλό για την ΠΔΕ.

Στην Π.Ε. Ηλείας διαπιστώνεται η έλλειψη οργανωμένης βιομηχανικής περιοχής. Οι μεταποιητικές μονάδες της περιοχής αφορούν κυρίως σε επεξεργασία προϊόντων του πρωτογενή τομέα και βρίσκονται διάσπαρτες στο νομό και σε περιοχές κοντά στους τόπους παραγωγής, ενώ οι εκτάσεις ΒΙΟΠΑ στον Πύργο και Αμαλιάδα που έχουν θεσμοθετηθεί με την έγκριση των παλιών ΓΠΣ του ν. 1337/83 είναι σχεδόν άδειες χωρίς να έχουν σχεδιασθεί πολεοδομικά.

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των νεότερων στοιχείων της υπάρχουσας κατάστασης της **μεταποιητικής δραστηριότητας**, στην Π.Ε. Αχαΐας, κυριαρχεί σε μεγάλο βαθμό η διάσπαρτη, άναρχη χωροθέτηση των εγκαταστάσεων του δευτερογενή τομέα, όχι μόνο στις εκτός σχεδίου περιοχές αλλά και μέσα στα σχέδια πόλεως και τα όρια οικισμών. Κύριος πόλος συγκέντρωσης του δευτερογενή τομέα της περιφέρειας είναι η ευρύτερη περιοχή Πατρών, με δευτερεύοντα μικρότερο κέντρο στην Αχαΐα το Αίγιο.

Στις άλλες δύο Π.Ε. αξιολογείται πολύ μικρότερης κλίμακας από την Αχαΐα και συγκεντρώνεται στις ευρύτερες περιοχές των αστικών κέντρων Αγρινίου, Πύργου-Αμαλιάδας και τριτευόντως στις περιοχές Ναυπάκτου-Μεσολογγίου και Βαρθολομιού-Ζαχάρως.

II) Βιομηχανικές μονάδες

Βιομηχανικές μονάδες της Α-Ι κατηγορίας της ΚΥΑ 60269/90 (ΦΕΚ 678/Β/90) θεωρείται μόνο η ΝΑΒΙΠΕ στο Πλατυγιάλι Αστακού Αιτωλοακαρνανίας.

Βιομηχανικές μονάδες της Α-ΙΙ κατηγορίας, με πάνω από 10 απασχολούμενους¹ για το 2006 (μέχρι τότε φτάνουν τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ) ήταν: 90 στην ΠΕ Αχαΐας (το 2006 λειτουργούν 22 λιγότερες μεταποιητικές μονάδες άνω των 10 ατόμων, σε σχέση με το 2001), 9 στην ΠΕ Ηλείας και 35 στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, ενώ συνολικά στην ΠΔΕ για το 2006 είναι 134 βιομηχανικές μονάδες.

Στην **κατηγορία Α-ΙΙ** εμπίπτουν επίσης οι **υδροηλεκτρικοί σταθμοί** Στράτου, Κρεμαστών και Καστρακίου της Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας. Νέοι υδροηλεκτρικοί σταθμοί είναι Στράτου ΙΙ στη ΔΕ Στράτου και στη θέση Αρδευτικό Κανάλι Δ7 στη ΔΕ Αγρινίου. Άλλοι 7 σταθμοί έχουν υποβάλλει αίτημα για προσφορά σύνδεσης στο εθνικό διασυνδεδεμένο σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας στις ΔΕ Πλατάνου, Μεδεώνας, Αγελοκάστρου, Παραβόλας και Παρακαμπυλιών.

Στην Π.Ε. Ηλείας νέοι υδροηλεκτρικοί σταθμοί λειτουργούν στη θέση Ρέμα Κλομπόκη της ΔΕ Λαμπείας, στη θέση ποταμός Άνω Ερύμανθος – Παλαιοφυτεία της ΔΕ Λαμπείας και στη θέση Γέφυρα Φλόκα ποταμού Αλφειού της ΔΕ Φολόης, ενώ ένας ακόμα έχει υποβάλλει αίτημα για προσφορά σύνδεσης στο Εθνικό Διασυνδεδεμένο Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας στη θέση Τσερεγούνια της ΔΕ Λασιώνος. Τέλος, τον Ιούνιο του 2010 εγκαινιάστηκε η Υδροηλεκτρική Μονάδα ΦΛΟΚΑ, η οποία κατασκευάστηκε στη θέση Αγκόνα, στον ποταμό Αλφειό, σε παράκαμψη του υπάρχοντος φράγματος.

III) Φωτοβολταϊκά Πάρκα

Στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας υπάρχει ήδη ένας Φωτοβολταϊκός σταθμός, που διαθέτει προσφορά σύνδεσης στο εθνικό διασυνδεδεμένο σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, στις θέσεις Λούζες - Αγκαθάκι - Ρίγανη του Δήμου Ναυπάκτου.

Στην Π.Ε. Ηλείας λειτουργούν δύο φωτοβολταϊκοί σταθμοί στη θέση Μπαλί της ΔΕ Ανδραβίδας και στη θέση Κουρτέσι της ΔΕ Βουπρασίας, ενώ ένας ακόμα έχει υποβάλλει αίτημα για προσφορά σύνδεσης στο Εθνικό Διασυνδεδεμένο Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας στη θέση Όλγα της ΔΕ Τραγανού.

IV) Αιολικά Πάρκα

Η Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, έχει ένα σταθμό παραγωγής σε λειτουργία στις θέσεις Λούζες-Αγκαθάκι-Ρίγανη της ΔΕ Ναυπάκτου και 7 σταθμούς με αίτημα για προσφορά σύνδεσης στις ΔΕ Πυλλήνης, Αποδοτίας, Πλατάνου, Κεκροτίας-Ανακτορίου-Μεδεώνος και Ναυπάκτου.

δ. Γεωργία

Η έκταση της γεωργικής γης και το ποσοστό της στην συνολική έκταση της κάθε ΠΕ είναι (έτος αναφοράς 2007):

- ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας 1.207.741 στρ. γεωργική γη (22,1% του συνόλου)
- ΠΕ Αχαΐας 936.770στρ. γεωργική γη (28,6% του συνόλου)
- ΠΕ Ηλείας 1.264.460στρ. γεωργική γη (48,3% του συνόλου)

Οι αρδευόμενες εκτάσεις της γεωργικής γης είναι αντίστοιχα 49,9% για την ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, 36,9% για την Π.Ε. Αχαΐας και 45,4% για την ΠΕ Ηλείας.

Την τελευταία δεκαετία παρατηρείται βελτίωση της αξιοποίησης του υδάτινου δυναμικού και των εγγειοβελτιωτικών έργων στις ΠΕ Αχαΐας και Ηλείας, ενώ ελαφρά πτώση στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας. Το σύνολο της γεωργικής γης των τριών νομών παρουσιάζει ελαφρά συρρίκνωση σε σχέση με τα στοιχεία του θεσμοθετημένου Π.Π.Χ.Σ.Α.Α.

Στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, η γεωργική γη συγκεντρώνεται στις περιοχές Άνω και Κάτω Αχελώου, Βόνιτσας-Μοναστηρακίου, στις παραλίμνιες ζώνες της Τριχωνίδας, Λυσιμαχίας, Οζερού και Αμβρακίας, στις περιοχές Αμφιλοχίας και Λουτρού, και στις εκβολές του Ευήνου. Το είδος της γεωργίας, αν και εκσυγχρονισμένη, παραμένει οικογενειακής μορφής.

Στην Π.Ε. Αχαΐας, η γεωργική γη είναι ανεπτυγμένη και εντατική στην παραθαλάσσια πεδινή ζώνη και συγκεντρώνεται στην ΝΔ περιοχή Λάπτας-Μετόχι-Λακόπετρα-Νιφοραίικα, στην περιοχή της Κάτω Αχαΐας και στη ζώνη Αίγιο-Διακοπτό, στην περίμετρο της Πάτρας μέχρι τον Ψαθόπυργο, αλλά και σε μικρότερες συγκεντρώσεις, στις περιοχές Λόγγου- Καμάρες και Ακράτας.

Στην Π.Ε. Ηλείας **γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας** συγκεντρώνεται κυρίως στην βόρεια παραλιακή ζώνη στις περιοχές Μανωλάδας, Βάρδα-Λεχαινών και Ανδραβίδας, στην δυτική ζώνη, στις περιοχές Κυλλήνης-Βαρθολομιού-Γαστούνης-Αμαλιάδας-Πύργου, στις κοιλάδες Πηνειού και Αλφειού και στην νότια παραλιακή ζώνη, στις περιοχές Κρέσταινας- Σαμικού-Ζαχάρως-Γιαννιτοχωριού.

Την τελευταία κυρίως 10ετία παρουσιάζει αισθητή ανάπτυξη στην περιοχή μελέτης η βιολογική καλλιέργεια. Αξίζει να σημειωθεί η σημαντικότητά της στην Π.Ε. Αιτωλ/νίας² (224.681,8 στρ), σε μέτριο βαθμό στην Π.Ε.

¹ Η Ετήσια Έρευνα Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας της ΕΛ.ΣΤΑΤ. ερευνά απογραφικά μόνο τις μεταποιητικές μονάδες με μέση ετήσια απασχόληση μεγαλύτερη ή ίση των 10 ατόμων.

² Στατιστικά θέματα ΕΛ.ΣΤΑΤ. Βιολογικές Καλλιέργειες - Διάρθρωση γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων - 2007

Ηλείας (17.181,6 στρ.) και σε μικρότερο στην Αχαΐα (14.652,6 στρ.). Επίσης σημαντικές εκτάσεις καλλιεργούνται με βιολογικές ζωοτροφές που προορίζονται για την κάλυψη των αναγκών της βιολογικής κτηνοτροφίας. Στο σύνολο των εκτάσεων της ΠΔΕ (56.928,2 στρ.) το 95,5% βρίσκεται στην Π.Ε. Αιτ/νίας (54.349,5 στρ.).

ε. Δάση

Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις της περιοχής σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (1999-2000) αποτελούσαν το 23,8% της συνολικής επιφάνειας της περιφέρειας.

Η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας εμφανίζει ποσοστό 27,3% δασών και μεταβατικών δασικών εκτάσεων σε σχέση με την συνολική του έκταση, και αυτό το μεγάλο ποσοστό δασοκάλυψης κατάστά σημαντική τη δασική παραγωγή, όπως και η παραγωγή σε κάρβουνο.

Η ΠΕ Αχαΐας εμφανίζει ποσοστό 22,6% δασών και μεταβατικών δασικών εκτάσεων και η ΠΕ Ηλείας 18,23%. Βέβαια, η καταγραφή εκπονήθηκε πριν τις καταστροφικές πυρκαγιές του 2007, κατά τις οποίες, σύμφωνα με τις επίσημες καταγραφές³, στην ΠΕ Ηλείας καταστράφηκαν 352.800 στρ. δασικών εκτάσεων, δηλαδή το 75% του συνόλου των δασικών εκτάσεων της ΠΕ.

στ. Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία στην ΠΔΕ ασκείται συμπληρωματικά με την γεωργία. Κυριαρχεί η παραδοσιακής μορφής μικρή οικογενειακή εκμετάλλευση. Οι βοσκότοποι καλυπτουν το 37,6% της έκτασης της περιφέρειας, έναντι του 31,2% της γεωργίας.

Στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας η κτηνοτροφική παραγωγή έχει προνομιούχο θέση στην οικονομία. Οι βοσκότοποι καταλαμβάνουν πλέον του 45% των εκτάσεων και είναι ισοκατανομημένοι σε όλη την ΠΕ. Κυριαρχεί και εδώ η παραδοσιακής μορφής μικρή οικογενειακή εκμετάλλευση, με παραγωγή αιγοπροβάτων στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές και βοοειδών στις πεδινές και στην πεδιάδα του Εύηνου. Οι μεγάλες εκτάσεις βοσκοτόπων, το ήπιο γενικά κλίμα και η ντόπια παραγωγή ζωοτροφών δίνουν στην ΠΕ σημαντική θέση σε ό,τι αφορά την εκτροφή αιγοπροβάτων και βοοειδών, ενώ καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην εγχώρια βιολογική κτηνοτροφία. Στο σύνολο των βιολογικών λιβαδιών και βοσκοτόπων (27.630,7 στρ.) της ΠΔΕ, η ΠΕ Αιτ/νίας καταλαμβάνει το 85% περίπου (23.482,8 στρ.)⁴.

Στην Π.Ε. Αχαΐας η κτηνοτροφική παραγωγή είναι φθίνουσα, με την εκτροφή βοοειδών να συγκεντρώνεται γύρω από την Πάτρα και την Κάτω Αχαΐα και των αιγοπροβάτων στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές, με επίκεντρο την ευρύτερη περιοχή Καλαβρυτών.

Στην ΠΕ Ηλείας η κτηνοτροφική παραγωγή είναι περιορισμένη, στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές και έχει κατά κύριο λόγο εκτατικό χαρακτήρα, με μικρό αριθμό κτηνοτροφικών μονάδων.

ζ. Υδατοκαλλιέργειες

Από τις τρεις Π.Ε., η Αιτωλοακαρνανία είναι εκείνη που παρουσιάζει, λόγω του μεγάλου και ποιοτικά υψηλού δυναμικού επιφανειακών υδάτων και το μεγάλο πολυσχιδές ανάπτυσμα ακτών, μεγάλο δυναμισμό στην ανάπτυξη ιχθυοκαλλιέργειών. Οι εκτεταμένες υδατικές εκτάσεις: λιμνοθάλασσες, λίμνες και προφυλαγμένοι κόλποι ευνοούν την ανάπτυξη όλων των μορφών υδατοκαλλιέργειας – από τις παραδοσιακές εκτατικές, μέχρι τις πλέον σύγχρονες εντατικές. Σημαντικές ιχθυοκαλλιέργειες εντοπίζονται στις λιμνοθάλασσες Μεσολογγίου, Αιτωλικού, Κλείσοβας, Παλαιοποτάμου, Μπούκας, Συκιάς, εκβολών Αχελώου, Βουλκαριάς. Θαλάσσιες ιχθυοκαλλιέργειες υπάρχουν στην περιοχή Αστακού, στις δυτικές ακτές του Αμβρακικού, στις νότιες ακτές στο Γαλατά και τη Βασιλική.

Στην Π.Ε. Αχαΐας οι υδατοκαλλιέργειες περιορίζονται στις λιμνοθάλασσες Καλογρηάς και Μετόχι-Πρόκοπος, αλλά και μικρότερες μονάδες εκτροφής πέστροφας, σολωμού και χελιών στις περιοχές Καλαβρυτών, Ακράτας και Κααΐκων.

Στην Π.Ε. Ηλείας τα φυσικά ιχθυοτροφεία περιορίζονται στις λιμνοθάλασσες Κοτύχι και Βάρδα.

η. Τουρισμός-Αναψυχή

Στην ΠΕ Αχαΐας οι ακτές του Κορινθιακού και του Πατραϊκού κόλπου παρουσιάζουν γραμμική ανάπτυξη παραθεριστικής κατοικίας και εσωτερικού τουρισμού των αστικών πληθυσμών του λεκανοπεδίου Αττικής και του πολεοδομικού συγκροτήματος Πατρών. Αντίθετα, στις δυτικές ακτές της, όπως και στις δυτικές ακτές της ΠΕ Ηλείας η σύσταση των επισκεπτών αφορά περισσότερο τον τουρισμό αλλοδαπών. Οι νοτιοδυτικές ακτές της ΠΕ Ηλείας είναι λιγότερο ανεπτυγμένες τουριστικά και ακόμα λιγότερο οι ακτές της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, με εξαίρεση τις ακτές της Ναυπακτίας που χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξη, με αποτέλεσμα τη σύγκρουση χρήσεων τουρισμού με παραθεριστική κατοικία και γεωργία.

Στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές της ενδοχώρας της ΠΔΕ παρουσιάζεται μια μικρή ανάπτυξη σε ορισμένα σημεία ορεινών συμπλεγμάτων ή διαδρομών (Καλάβρυτα, Παναχαϊκό-Χιονοδρομικά Κέντρα, περιοχή Χελμού, Τσιβλού, Ζήρειας, ορεινή Ναυπακτία, Ολυμπία) που σχετίζονται και όπου προωθούνται

³ Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο – Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών: “Άξονες χωροταξικής και οικιστικής οργάνωσης των πυρόπληκτων περιοχών: Πιλοτική διερεύνηση των προοπτικών ανασυγκρότησης των Δήμων Αλιφείρας, Ανδρίτσαινας, Ζαχάρως και Φιγαλείας του Ν. Ηλείας”-Μάρτιος 2008

⁴ Στατιστικά θέματα ΕΛ.ΣΤΑΤ. Βιολογικές Καλλιέργειες - Διάρθρωση γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων - 2007

εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Ένταση στις χρήσεις αυτές παρατηρείται την τελευταία 10ετία σε ορισμένες περιοχές με κυριότερες την ορεινή Ναυπακτία, την ορεινή περιοχή της ΔΕ Ακράτας-Δήμου Αιγιαλείας, καθώς και περιοχές του Δήμου Καλαβρύτων. Οι τελευταίες χαρακτηρίζονται από έντονη τουριστική κίνηση που είχε ξεκινήσει από παλιότερα, κυρίως λόγω της εγκατάστασης του χιονοδρομικού κέντρου από τον ΕΟΤ.

Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΟΤΑ):

Η μόνη περίπτωση Περιοχής Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΟΤΑ) είναι η προαναγγελθείσα Π.Ο.Τ.Α. (Περιοχή Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης) Αιτωλοακαρνανίας η οποία δεν προχώρησε.

Περιοχές ιδιοκτησίας ΕΟΤ:

Στην ΠΔΕ ο ΕΟΤ διαθέτει ιδιόκτητες εκτάσεις τις οποίες και προορίζει για μελλοντική τουριστική αξιοποίηση. Αυτές είναι: το Κουνουπέλι, το Ρίο (αποβάθρες) και η Αγιά Πατρών στην ΠΕ Αχαΐας, οι Ιαματικές πηγές Καΐαφα στην ΠΕ Ηλείας και το Αντίρριο (αποβάθρες) στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας.

Αξιοσημείωτη είναι η ανάπτυξη τουριστικού θερέτρου στην περιοχή πρώην ιδιοκτησίας ΕΟΤ των Λουτρών Κυλλήνης, με μακροχρόνια παραχώρηση χρήσης σε ελληνική ιδιωτική ξενοδοχειακή εταιρεία. Το ολοκληρωμένο τουριστικό θέρετρο (Olympria Riviera Resort) διαθέτει 4 ξενοδοχειακές μονάδες, σουίτες και βίλες 3.106 κλινών, κέντρο θαλασσοθεραπείας, συνεδριακό κέντρο, παιδούπολη, ιππικό όμιλο κ.α.

θ. Εξόρυξη

Παρόλο που η ΠΔΕ αποτελεί μία από τις περιφέρειες της χώρας που διαθέτει ορυκτό πλούτο, όχι στην ποσότητα άλλων περιφερειών, αλλά αρκετό για να υποστηρίξει την ενδογενή ανάπτυξή της, **θεσμοθετημένες μεταλλευτικές ζώνες δεν υπάρχουν**. Εντοπίζονται, ωστόσο, μεταλλεία λιγνίτη, χαλκού, μαγγανίου, πυρολουσίτη και γηγενών αερίων. Στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας υπάρχουν μεμονωμένες μεταλλευτικές εξορύξεις λιγνίτη και χαλκού στην περιοχή Αιτωλικού και Κατούνας. Στην ΠΕ Αχαΐας υπάρχουν σημαντικές συγκεντρώσεις μαγγανίου και λιγνίτη στην περιοχή Καλαβρύτων και Κλειτορίας. Μεταλλευτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στις περιοχές Καλαβρύτων, Δάφνης, Κλειτορίας και Οβριάς Πατρών. Στην ΠΕ Ηλείας συναντώνται συγκεντρώσεις μεταλλευτικών δραστηριοτήτων με κύριο προϊόν το λιγνίτη και το μαγγάνιο στην ευρύτερη περιοχή Πύργου, Αρχαίας Ολυμπίας και Ανδρίτσαινας και με γηγενή αέρια στο Κατάκολο.

Ως προς τα λατομεία μαρμάρου και βιομηχανικών ορυκτών, **υπάρχουν θεσμοθετημένες λατομικές ζώνες μόνο για λατομεία αδρανών**. Στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας λειτουργούν λατομεία μαρμάρου στην ευρύτερη περιοχή Μεσολογγίου (Ρετσίνα) και Βόνιτσας και βιομηχανικών ορυκτών (γύψου) στο Μεσολόγγι και την Κατούνα. Στην ΠΕ Αχαΐας συγκεντρώσεις λατομείων υπάρχουν στην περιοχή Θέας Χαλανδρίτσας και Βραχναϊκών (φλύσχης, άργιλος). Στην ΠΕ Ηλείας υπάρχουν μόνο συγκεντρώσεις λατομείων μαρμάρου, στην περιοχή Λάμπειας.

Γενικά στην Περιφέρεια πραγματοποιούνται εκμεταλλεύσεις αδρανών, σχιστολίθων, βιομηχανικών ορυκτών, κ.ά.. Βεβαιωμένο Γεωθερμικό Πεδίο Χαμηλής Θερμοκρασίας υπάρχει στην περιοχή της Ρίζας Αντιρρίου ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας. Επίσης, στην ΠΔΕ υπάρχουν οι 2 από τις 3 θαλάσσιες περιοχές, στις οποίες θα παραχωρηθούν τα δικαιώματα έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων, στον Πατραϊκό κόλπο και το Δυτικό Κατάκολο.

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Οι **δυναμικές περιοχές στη γεωργία** παραμένουν ο κάμπος – πεδινές περιοχές της ΠΕ Ηλείας και οι πεδινές περιοχές Αγρινίου – Μεσολογγίου, όπου υπάρχει δυναμικότητα, αν και περιορισμένη, στην **κτηνοτροφία** και οι ημιορεινές περιοχές κυρίως της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και σε δεύτερο βαθμό οι ημιορεινές περιοχές της ΠΕ Ηλείας και ΠΕ Αχαΐας.

Οι δυναμικές ζώνες στις υδατοκαλιέργειες είναι οι περιοχές εσωτερικών υδάτων των ΠΕ Αιτωλ/νίας και Ηλείας και εκτάσεις στις δυτικές ακτές της ΠΕ Αιτωλ/νίας (Αμβρακικός).

Σε επίπεδο Καλλικράτειων δήμων οι πεδινές και ημιορεινές περιοχές που εμφανίζουν έντονη δυναμικότητα στον τομέα της φυτικής και ζωϊκής παραγωγής είναι: η περιοχή των δήμων Πύργου – Ήλιδας – Πηνειού – Ανδραβίδας / Κυλλήνης για την ΠΕ Ηλείας, η περιοχή των δήμων Μεσολογγίου – Αγρινίου – Ακτίου / Βόνιτσας – Αμφιλοχίας για την ΠΕ Αιτωλ/νίας και η περιοχή των δήμων Δυτικής Αχαΐας – Πατρέων – Ερυμάνθου για την ΠΕ Αχαΐας.

Ως προς την βιομηχανία στην ΠΔΕ, αν και επιχειρούνται την τελευταία 15ετία προσπάθειες αναδιάρθρωσης ώστε να μετατοπιστούν οι δραστηριότητες του δευτερογενή από τους φθίνοντες και παρηκμασμένους παραδοσιακούς κλάδους (οι οποίοι αντιπροσωπεύονταν από μεγάλες κυρίως βιομηχανικές μονάδες), προς την κατεύθυνση πιο σύγχρονων ανταγωνιστικών και βιώσιμων δραστηριοτήτων έστω και μικρότερης κλίμακας, εν τούτοις δεν έχουν γίνει μεγάλα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. **Βιομηχανικοί πόλοι συγκέντρωσης στην ΠΔΕ** υπάρχουν στην ΠΕ Αχαΐας - στην ευρύτερη περιοχή της Πάτρας, όπου λειτουργούν οι δύο ενεργές θεσμοθετημένες οργανωμένες περιοχές του δευτερογενή τομέα, η ΒΙΠΕ και το Βιοτεχνικό Πάρκο Πατρών, με δευτερεύον/μικρότερο κέντρο το Αίγιο. Η βιομηχανική δραστηριότητα στις άλλες δύο ΠΕ αξιολογείται ως πολύ μικρότερης κλίμακας και συγκεντρώνεται στις ευρύτερες περιοχές των αστικών κέντρων Αγρινίου, Πύργου–Αμαλιάδας και τριτευόντως στις περιοχές Ναυπάκτου–Μεσολογγίου και

Βαρθολομιού–Ζαχάρως. Μεγάλης σημασίας και προτεραιότητας αποτελεί η ουσιαστική ενεργοποίηση της ΝΑΒΙΓΠΕ Αστακού / λιμανιού Πλατυγιαλίου με προοπτική να γίνει ο δεύτερος σημαντικός πόλος για την βιομηχανία της ΠΔΕ.

Η **μεγάλη οικιστική ανάπτυξη** συγκεντρώνεται στα αστικά κέντρα, γύρω από κέντρα παραγωγικών δραστηριοτήτων, γραμμικά στους οδικούς αλλά και το σιδηροδρομικό άξονα και κατά μήκος των ακτών των ΠΕ Αχαΐας και Ηλείας, όπου παρουσιάζονται συχνά συγκρούσεις χρήσεων με την ενίσχυση της Β' κατοικίας και τις τουριστικές δραστηριότητες. Μικρότερες συγκεντρώσεις απαντώνται στην ενδοχώρα, στους ορεινούς οικισμούς και στις δυτικές ακτές της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας.

Η ΠΔΕ διαθέτει πλούτο **διεθνών και εθνικής σημασίας φυσικών και πολιτιστικών πόρων**, που αν και δεν έχει αναδειχθεί ικανοποιητικά, έχει εν τούτοις συμβάλει στην ανάπτυξη του τουρισμού στις ΠΕ Αχαΐας και Ηλείας. Αποτελεί τον κύριο λόγο που έχει αναπτύχθει και η Β' κατοικία στις περιοχές αυτές, χωρίς όμως εξορθολογισμένο και ελεγχόμενο σχεδιασμό, με αποτέλεσμα την υποβάθμιση των παραλιακών περιοχών της ΠΕ Αχαΐας, τη ζήτηση Β' κατοικίας στις παράκτιες περιοχές του Δήμου Ναυπακτίας της και τις πιέσεις στις δυτικές παραλιακές περιοχές της ΠΕ Αιτωλνίας και της Π.Ε. Ηλείας. Παρά την ύπαρξη σημαντικών τουριστικών πόρων η ΠΔΕ δεν παρουσιάζει μεγάλη τουριστική ανάπτυξη, ενώ δεν έχουν προωθηθεί αρκετά και οι ήπιες, εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Συμπερασματικά, η ΠΔΕ εμφανίζει ανομοιογενή χαρακτηριστικά και πυκνότητες χρήσεων γης, καθώς και μεγάλες διαφορές τόσο ανάμεσα στις τρεις ΠΕ, όσο και μεταξύ διαφορετικών χωρικών ενοτήτων της κάθε ΠΕ, στοιχείο που δίνει τη δυνατότητα συμπληρωματικότητας στην ανάπτυξή της. Παρόλα αυτά, η καθυστέρηση εφαρμογής του θεσμοθετημένου ΠΠΧΣΑΑ δημιουργεί συμπληρωματικές πιέσεις, καθώς και συγκρούσεις χρήσεων, αλλά και απώλεια επενδυτικών ευκαιριών για την ανάπτυξη της περιοχής.

3.4.2 Κάλυψη του εδάφους

Η **συνολική έκταση** της ΠΔΕ είναι 11.318,1 χιλ. στρέμματα, δηλαδή το 9% περίπου της συνολικής έκτασης της χώρας (131.957,4 χιλ.στρ.). Το ήμισυ περίπου της συνολικής έκτασης της περιφέρειας καταλαμβάνει η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας (5.422,9 χιλ. στρ.), το 30% καταλαμβάνει η ΠΕ Αχαΐας (3.272,7 χιλ. στρ) και το 20% περίπου η ΠΕ Ηλείας (2.622,5 χιλ. στρ).

Ως προς την **κατανομή του εδάφους σε υψομετρικές ζώνες**, το 33% περίπου της έκτασης της ΠΔΕ είναι πεδινή, το 23,4% είναι ημιορεινή (2.930,9 χιλ. στρ.) και το 43,6% είναι ορεινή (5.119,7 χιλ. στρ.). Η αντίστοιχη κατανομή ανα ΠΕ, σύμφωνα με τα προαπογραφικά στοιχεία της Απογραφής Γεωργίας - Κτηνοτροφίας 1999/2000 της ΕΛ.ΣΤΑΤ είναι:

Εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα

Περιφερειακή Ενότητα	Συνολική έκταση	%	Πεδινές εκτάσεις	%	Ημιορεινές εκτάσεις	%	Ορεινές εκτάσεις	%
Αιτ/ νίας	5.422,9	100	1.105,0	20,2	1.924,9	35,2	2.431,0	44,5
Αχαΐας	3.272,7	100	677,8	20,7	451,0	13,8	2.142,7	65,5
Ηλείας	2.617,8	100	1.516,8	58	555,0	21,2	546,0	20,8

Οι **καλλιεργούμενες εκτάσεις** (μαζί με τις αγροαπαύσεις) καλύπτουν περίπου το 31,7% της συνολικής έκτασης της ΠΔΕ και η αρδευόμενη γη το 13,4% της συνολικής έκτασης. Τα αντίστοιχα ποσοστά καλλιεργούμενων εκτάσεων και αρδευόμενης γης κατά ΠΕ, με έτος αναφοράς το 2007 της ΕΛ.ΣΤΑΤ , είναι:

Εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα

Περιφερειακή Ενότητα	Συνολική έκταση	%	Καλλιεργούμενες εκτάσεις	%	Αρδευόμενη γη	%
Αιτ/ νίας	5.422,9	100	1.375,4	25,3	602,5	11,1
Αχαΐας	3.272,7	100	956,9	29,2	346,1	10,6
Ηλείας	2.617,8	100	1.264,2	48,3	573,7	21,9

Η **κτηνοτροφική γη**, στην οποία συμπεριλαμβάνονται οι δημόσιοι και ιδιωτικοί βοσκότοποι, καλύπτει το 37% της συνολικής έκτασης της ΠΔΕ, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά κατά ΠΕ, σύμφωνα με τα στοιχεία του CORINE Land Cover, είναι:

Εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα

Περιφερειακή Ενότητα	Συνολική έκταση	%	Κτηνοτροφική γη	%
Αιτ/ νίας	5.422,9	100	2.532,3	46,4
Αχαΐας	3.272,7	100	1.342,3	41,0
Ηλείας	2.617,8	100	346,6	13,2

Η **δασοκάλυψη** της περιφέρειας φθάνει το 23,8% της συνολικής έκτασης, και τα αντίστοιχα ποσά κατά ΠΕ, σύμφωνα με τα προαπογραφικά στοιχεία της Απογραφής Γεωργίας - Κτηνοτροφίας 1999/2000 της ΕΛ.ΣΤΑΤ, είναι:

Εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα

Περιφερειακή Ενότητα	Συνολική έκταση	%	Δάση	%
Αιτ/ νίας	5.422,9	100	1.482,2	27,3
Αχαΐας	3.272,7	100	739,5	22,6
Ηλείας	2.617,8	100	478,2	18,2

Εκτάσεις που καλύπτονται από νερά δεν ξεπερνούν το 2,9% της συνολικής έκτασης της ΠΔΕ, σύμφωνα με τα προαπογραφικά στοιχεία της Απογραφής Γεωργίας - Κτηνοτροφίας 1999/2000 της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Τα αντίστοιχα ποσά κατά ΠΕ είναι:

Εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα

Περιφερειακή Ενότητα	Συνολική έκταση	%	Νερά	%
Αιτ/ νίας	5.422,9	100	278,7	5,1
Αχαΐας	3.272,7	100	14,7	0,4
Ηλείας	2.617,8	100	39,2	1,5

Οι **εκτάσεις οικισμών**, σύμφωνα με τα στοιχεία του CORINE Land Cover καλύπτουν το 3,6% της συνολικής έκτασης.

Εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα

Περιφερειακή Ενότητα	Συνολική έκταση	%	Οικισμοί	%
Αιτ/ νίας	5.422,9	100	131,6	2,4
Αχαΐας	3.272,7	100	136,8	4,2
Ηλείας	2.617,8	100	144,1	5,5

3.4.3 Θεσμοθετημένες χρήσεις

Οι περιοχές με θεσμοθετημένες χρήσεις γης στην ΠΔΕ αποτελούν ένα πολύ μικρό ποσοστό της συνολικής έκτασης και περιορίζονται στον καθορισμό και την οργάνωση περιοχών για οικιστική χρήση (οικισμοί Α' και Β' κατοικίας), βιομηχανικών περιοχών (ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ κλπ), περιοχές που βρίσκονται υπό το καθεστώς προστασίας (αρχαιολογικοί χώροι, βιότοποι, ΖΟΕ κλπ), καθώς και σε διαδικασίες σημειακής χωροθέτησης όλων των άλλων δραστηριοτήτων. Παρόλο που εκπονούνται στην περιοχή μια σειρά από ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ, πολεοδομήσεων και άλλων μελετών, είναι ασήμαντος ο αριθμός αυτών που έχουν ολοκληρωθεί και θεσμοθετηθεί την τελευταία 10ετία. Αναλυτικά, παρακάτω περιγράφονται **οι περιοχές-ζώνες χρήσεων γης που θεσμοθετήθηκαν την τελευταία δεκαετία για την ΠΔΕ:**

(α) Οικιστική χρήση

Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια

Από το σύνολο των ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ που εκπονούνται στην ΠΔΕ το μόνο που έχει θεσμοθετηθεί είναι η Αναθεώρηση ΓΠΣ της ΔΕ Πατρέων Δήμου Πατρέων (ΦΕΚ 358ΑΑΠ/2011)

ΠΕΡΠΟ

Με το ΦΕΚ 1027/Δ/2001 εγκρίθηκαν οι κατάλληλες ζώνες οικιστικής ανάπτυξης για ΠΕΡΠΟ στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας από τις οποίες δεν έχει προχωρήσει καμία για θεσμοθέτηση.

Οικισμοί κάτω των 2000 κατοίκων

Την τελευταία δεκαετία έχουν εγκριθεί τα όρια μόνο για τον οικισμό της Κουρούτας, στην ΔΕ Αμαλιάδος, στον Δήμο Ήλιδας (ΦΕΚ 162/Δ/2008).

(β) Λοιπές πολεοδομικά οργανωμένες περιοχές για χρήσεις εκτός της κατοικίας

Εκτός από σημειακές τροποποιήσεις χρήσεων στη ΒΙΠΕ Πατρών (ΦΕΚ 576/Δ/2003) δεν υπάρχει κάποια νέα περιοχή που να έχει θεσμοθετηθεί.

(γ) Μεταλλευτικές ζώνες, μεταλλεία, λατομικές ζώνες, λατομεία κλπ

Δεν υπάρχουν νέες θεσμοθετημένες μεταλλευτικές και λατομικές ζώνες στην ΠΔΕ.

(δ) Βοσκότοποι- Κτηνοτροφικές ζώνες

Θεσμοθετημένες κτηνοτροφικές ζώνες δεν υπάρχουν στην περιοχή μελέτης.

Σε ό,τι αφορά τη γεωργική γη στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας έχουν τροποποιηθεί τα όρια δυο οικισμών (μείωση ορίων), εφόσον αφορούσαν γεωργική γη. Πρόκειται για τους οικισμούς Περατιάς ΔΕ Πάλαιρου (ΦΕΚ 907/Δ/2005) και Παλιοστάνη ΔΕ Χάλκειας.

(ε) Περιοχές θεσμοθετημένης υψηλής προστασίας με ειδικό καθεστώς

Αρχαιολογικοί χώροι:

Οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι στην ΠΔΕ καταγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΙΚΟΣ ΔΗΜΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ	ΦΕΚ
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Γρασιδοτόπια" ή "Κοκκινιές" (ακρόπολη αρχαίων Αιγών)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/20852/1166/18-5-1995, ΦΕΚ 558/Β/28-6-1995 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/20852/1166/18-5-1995, ΦΕΚ 762/Β/6-9-1995
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Πύργος" Αιγών	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/37751/1877/15-9-2000, ΦΕΚ 1244/Β/12-10-2000
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός χώρος "Παλαιόκαστρου" Αιγιαλείας (αρχαία πόλη Αιγείρα). Καθορισμός Ζωνών προστασίας Α και Β.	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/35618/2962 π.ε./19-4-1976, ΦΕΚ 654/Β/14-5-1976 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/12903/712/15-3-1995, ΦΕΚ 350/Β/4-5-1995 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/12903/712/15-3-1995, ΦΕΚ 594/Β/7-7-1995
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός χώρος στη Σελιάνα (αρχαία πόλη Φελή)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/45408/2599/9-10-1996, ΦΕΚ 1029/Β/12-11-1996
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός χώρος αρχαίας πόλης Ρύπτες	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/49348/4209 π.ε./9-11-1976, ΦΕΚ 1431/Β/29-11-1976 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/7255/340/15-3-1996, ΦΕΚ 212/Β/2-4-1996 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/47148/2972/23-12-1999, ΦΕΚ 2299/Β/31-12-1999
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός Χώρος περιοχής " Έρημο Χωριό - Σκεπαστό "	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/57358/3195 π.ε./17-1-2002, ΦΕΚ 183/Β/20-2-2002
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός χώρος στην περιοχή των Δημοτικών Διαμερισμάτων Νικολέικων, Ριζόμυλου και Ελίκης του Δήμου Διακόππου, Νομού Αχαΐας	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/45121/1928/14-5-2008, ΦΕΚ 199/ΑΑΠ/28-5-2008
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Ψωριαρού" Κερύνειας (πιθανόν αρχαία πόλη Ελίκη)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/7189/343/15-2-1996, ΦΕΚ 152/Β/13-3-1996
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Ψωριαρού" Νικολαϊκών (πιθανόν αρχαία πόλη Ελίκη)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/7189/343/15-2-1996, ΦΕΚ 152/Β/13-3-1996
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός χώρος στο Κάστρο (αρχαία πόλη Βούρα)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/49348/4209 π.ε./9-11-1976, ΦΕΚ 1431/Β/29-11-1976 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/54962/3322/19-10-2001, ΦΕΚ 1534/Β/16-11-2001
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο Αγίου Στεφάνου (αρχαία πόλη Βούρα)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/22884/1312/14-5-1997, ΦΕΚ 474/Β/9-6-1997
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός χώρος στο ύψωμα Μαμουσιάς (αρχαία πόλη Κερύνεια)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/35618/2962 π.ε./19-4-1976, ΦΕΚ 654/Β/14-5-1976 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/20641/1037/21-5-1996, ΦΕΚ 617/Β/22-7-1996
Αχαΐας	Αιγιαλείας	Αρχαιολογικός χώρος Αραβωνίτσας	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/17558/986/14-5-1997, ΦΕΚ 474/Β/9-6-1997
Αχαΐας	Δυτικής Αχαΐας	Κάστρο Καλογρηάς (Τείχος Δυμαίων)	ΥΑ 11550/24-8-1963, ΦΕΚ 408/Β/18-9-1963
Αχαΐας	Δυτικής Αχαΐας	Αρχαιολογικός χώρος όρους Σκόλλης (μυκηναϊκή πόλις και αρχαίος ναός)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/21421/1154/23-5-1994, ΦΕΚ 427/Β/7-6-1994 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/35800/2373/28-4-2004, ΦΕΚ 817/Β/2-6-2004
Αχαΐας	Δυτικής Αχαΐας	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Καλαμάκι" Λουσικών	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/39551/2286/30-8-1995, ΦΕΚ 793/Β/14-9-1995
Αχαΐας	Δυτικής Αχαΐας	Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο Σπαλιάρεικα Λουσικών (μυκηναϊκό νεκροταφείο)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/1451/70/25-1-1991, ΦΕΚ 62/Β/14-2-1991 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/1451/70/25-1-1991, ΦΕΚ 198/Β/3-4-1991
Αχαΐας	Δυτικής Αχαΐας	Αρχαιολογικός Χώρος περιοχής "Καρκάνα"	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/57359/3506 π.ε./17-1-2002, ΦΕΚ 160/Β/14-2-2002
Αχαΐας	Ερυμάνθου	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Αχνάρι" Μαζαρακίου (Γεωμετρικός ναός Αρτέμιδος)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/7879/456/17-2-1998, ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/49081/2365/5-12-1990, ΦΕΚ 803/Β/24-12-1990 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ01/2839/140/1-2-1996, ΦΕΚ 94/Β/16-2-1996
Αχαΐας	Ερυμάνθου	Αρχαιολογικός χώρος στο ύψωμα "Παναγιά" (αρχαία πόλη Τριταία ή Τρίτεια)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/35618/2962 π.ε./19-4-1976, ΦΕΚ 654/Β/14-5-1976 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/45409/2600/10-10-1996, ΦΕΚ 1066/Β/29-11-1996

Αχαΐας	Ερυμάνθου	Αρχαιολογικός χώρος Παλαιάς Μονής Παναγίας Νοτενών	ΥΑ 12524/9-12-1964, ΦΕΚ 38/Β/19-1-1965 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ/43/29274/1470/23-6-2000, ΦΕΚ 846/Β/11-7-2000
Αχαΐας	Ερυμάνθου	Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο Κάστρο - Δόξα Πατρί ή Γάρτισκο στον Σκιαδά	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/29269/1472/23-6-2000, ΦΕΚ 845/Β/11-7-2000
Αχαΐας	Ερυμάνθου	Αρχαιολογικός χώρος στις θέσεις " Άγιος Βασίλειος" και "Τρουμπές" Χαλανδρίτσας (Μυκηναϊκό νεκροταφείο)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/29186/1507/5-7-1991, ΦΕΚ 594/Β/30-7-1991
Αχαΐας	Ερυμάνθου	Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο "Σταυρός" Χαλανδρίτσας (Μυκηναϊκός οικισμός)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/29186/1507/5-7-1991, ΦΕΚ 594/Β/30-7-1991
Αχαΐας	Καλαβρύτων	Αρχαιολογικός χώρος αρχαίας Ψωφίδος	ΥΑ Α/Φ31/49147/3734/2-1-1974, ΦΕΚ 5/Β/8-1-1974 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/49555/2078/7-11-1997, ΦΕΚ 1175/Β/30-12-1997
Αχαΐας	Καλαβρύτων	Αρχαιολογικός χώρος στο Καστρίτσι (αρχαία πόλη Λεόντιον)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/35618/2962 π.ε./19-4-1976, ΦΕΚ 654/Β/14-5-1976 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/13476/769/14-5-1997, ΦΕΚ 474/Β/9-6-1997
Αχαΐας	Καλαβρύτων	Αρχαιολογικός χώρος λόφου "Κάστρου" στην Κούτελη Καλαβρύτων	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/29270/1471/23-6-2000, ΦΕΚ 846/Β/11-7-2000
Αχαΐας	Καλαβρύτων	Αρχαιολογικός χώρος στα Λουσικά (περιοχή αρχαίων Λουσών)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/35618/2962 π.ε./19-4-1976, ΦΕΚ 654/Β/14-5-1976 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/49020/2825/8-11-1996, ΦΕΚ 1056/Β/22-11-1996
Αχαΐας	Καλαβρύτων	Αρχαιολογικός χώρος αρχαίας πόλης Κλείτορος	ΥΑ Α/Φ31/49146/3733/2-1-1974, ΦΕΚ 5/Β/8-1-1974 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/27418/1587/6-7-1999, ΦΕΚ 1516/Β/27-7-1999
Αχαΐας	Καλαβρύτων	Σπήλαιο Λιμνών (Σπήλαιο των Προϊτίδων)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α1/Φ06/18222/647/17-4-1985, ΦΕΚ 244/Β/2-5-1985
Αχαΐας	Καλαβρύτων	Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο Σκούπι (ακρόπολη του Πάου, αρχαία Αζανίς)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/49348/4209 π.ε./9-11-1976, ΦΕΚ 1431/Β/29-11-1976
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός χώρος στις θέσεις "Σκάγια", "Αχλάδα" και "Γαλάρια" Τσουκαλείκων (λείψανα αρχαίας πόλης)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/35741/1875/22-8-1996, ΦΕΚ 796/Β/30-8-1996
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός χώρος Πετρωτού - Κρήνης - Σαραβαλιού	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/36584/1886/17-8-1994, ΦΕΚ 667/Β/5-9-1994
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Παχουμάς" Νιφοραϊκών	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/39550/2293/30-8-1995, ΦΕΚ 794/Β/14-9-1995
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός χώρος Βούντενης	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/3860/178/11-2-1991, ΦΕΚ 120/Β/4-3-1991 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/17169/883/21-11-1994, ΦΕΚ 985/Β/30-12-1994 ΠΔ 9-5-2002, ΦΕΚ 416/Δ/22-5-2002
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός χώρος στο οικοδομικό τετράγωνο των οδών Αρέθα - Παπαδιαμάντη - Γέφυρα στα Συχαινά	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/24696/1034/15-6-1989, ΦΕΚ 524/Β/29-6-1989 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/24696/1034/15-6-1989, ΦΕΚ 701/Β/18-9-1989 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙ/ΛΑΓ/Γ/26048 π.ε./4-4-1996, ΦΕΚ 441/Β/11-6-1996
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός χώρος περιοχής Παγώνας Πατρών	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/61830/3643 π.ε./9-1-1998, ΦΕΚ 62/Β/4-2-1998
Αχαΐας	Πατρέων	Θέρμες Ρωμαϊκής εποχής	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/35618/2962 π.ε./19-4-1976, ΦΕΚ 654/Β/14-5-1976
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός Χώρος περιοχής Ρωμαϊκού Ωδείου - Ρωμαϊκού Αμφιθεάτρου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/53824/2777 π.ε./16-2-2001, ΦΕΚ 231/Β/6-3-2001
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός χώρος πέριξ του Ι. Ναού Αγίου Κωνσταντίνου	ΒΔ 30-6-1936, ΦΕΚ 28/Α/8-7-1936
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός χώρος στην περιοχή Ρωμαϊκού Υδραγωγείου Πάτρας	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/7190/342/13-3-1996, ΦΕΚ 236/Β/9-4-1996 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/7190/342/13-3-1996, ΦΕΚ 537/Β/5-7-1996
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός Χώρος στα Ψηλά Αλώνια	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/58263/3522/15-10-2001, ΦΕΚ 1528/Β/15-11-2001
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός χώρος στο όρος Όρτος. Καθορισμός ζωνών προστασίας Α και Β	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/28337/1669/3-7-1995, ΦΕΚ 632/Β/18-7-1995 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/28337/1669/3-7-1995, ΦΕΚ 803/Β/14-9-1995 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/22054/1045/7-5-1996, ΦΕΚ 562/Β/11-7-1996
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Μεταμόρφωση του Σωτήρος" Ψαθοπύργου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/46168/2675/23-10-1995, ΦΕΚ 926/Β/10-11-1995
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Λιβιάδι" Ψαθοπύργου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/46168/2675/23-10-1995, ΦΕΚ 926/Β/10-11-1995
Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός χώρος Άνω Καστρισιού	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/28344/1671/3-7-1995, ΦΕΚ 632/Β/18-7-1995 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/47122/2692/4-10-1995, ΦΕΚ 900/Β/1-11-1995 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/48749/3027 π.ε./9-1-1998, ΦΕΚ 106/Β/12-2-1998

Αχαΐας	Πατρέων	Αρχαιολογικός Χώρος της κοίτης του χειμάρου " Ξυλοκέρα"	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/968/109/4-1-2002, ΦΕΚ 300/Β/14-3-2002
Αιτωλ/νίας	Αγρινίου	Αρχαιολογικός χώρος αρχαίου Αγρινίου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/35730/1767/22-7-1992, ΦΕΚ 506/Β/6-8-1992
Αιτωλ/νίας	Αγρινίου	Αρχαιολογικός χώρος Άνω Βλοχού (αρχαία πόλη Θεσιέων)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/5058/230/21-4-1997, ΦΕΚ 407/Β/20-5-1997
Αιτωλ/νίας	Αγρινίου	Αρχαιολογικός χώρος Γαβαλούς (αρχαία αιτωλική πόλη Τριχόνειο)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/7191/345/15-2-1996, ΦΕΚ 213/Β/2-4-1996 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/7191/345/15-2-1996, ΦΕΚ 460/Β/17-6-1996
Αιτωλ/νίας	Αγρινίου	Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο "Παλαιόκαστρο" (Κάστρο Σπολάιτας)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/18867/909/3-5-2000, ΦΕΚ 635/Β/16-5-2000
Αιτωλ/νίας	Αγρινίου	Αρχαιολογικός χώρος Θέρμου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/14438/825/14-5-1997, ΦΕΚ 470/Β/9-6-1997
Αιτωλ/νίας	Αγρινίου	Αρχαιολογικός χώρος Παραβόλας (αρχαία πόλη Βουκάτιο)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/33595/3310/74/19-11-1976, ΦΕΚ 1448/Β/3-12-1976
Αιτωλ/νίας	Αγρινίου	Αρχαιολογικός χώρος "Παλαιοπύργου"	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/36041/2287/1-9-1999, ΦΕΚ 1767/Β/20-9-1999
Αιτωλ/νίας	Αγρινίου	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Τσιπροβούνι" (Ιερό κλασικών χρόνων)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/22780/1120/5-6-2000, ΦΕΚ 765/Β/22-6-2000
Αιτωλ/νίας	Αγρινίου	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Κάστρο"	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/54964/3323/19-10-2001, ΦΕΚ 1528/Β/15-11-2001
Αιτωλ/νίας	Αγρινίου	Προϊστορικός οικισμός στις θέσεις "Λαγκαδά" και "Αλωνάκι" Λεπενούζ	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/67453/4026/17-12-2001, ΦΕΚ 300/Β/14-3-2002
Αιτωλ/νίας	Αγρινίου	Αρχαιολογικός χώρος στην περιοχή Στράτου (αρχαία πόλη Στράτος)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/57670/3238/16-1-1997, ΦΕΚ 205/Β/18-3-1997
Αιτωλ/νίας	Ακτίου - Βόνιτσας	Ναός Ηρακλέους	ΥΑ 24037/1442/2-10-1959, ΦΕΚ 372/Β/22-10-1959
Αιτωλ/νίας	Ακτίου - Βόνιτσας	Αρχαιολογικός χώρος στη Βόνιτσα (αρχαία πόλη Θύρρειον)	ΥΑ 76739/3121/21-12-1940, ΦΕΚ 296/Β/30-12-1940 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/14191/782/30-3-1995, ΦΕΚ 310/Β/20-4-1995
Αιτωλ/νίας	Ακτίου - Βόνιτσας	Αρχαιολογικός χώρος "Μαγούλα" (αρχαίο τείχος και ναός)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α/Φ43/22624/1295/19-6-1995, ΦΕΚ 575/Β/30-6-1995
Αιτωλ/νίας	Ακτίου - Βόνιτσας	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Παλαιοχώριο ή Λέκκα" (αρχαία πόλη Ηράκλεια ή ο αρχαίος Εχίνος)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α/Φ43/22624/1295/19-6-1995, ΦΕΚ 575/Β/30-6-1995
Αιτωλ/νίας	Ακτίου - Βόνιτσας	Αρχαιολογικός χώρος αρχαίας πόλης Ηράκλειας	ΥΑ 24037/1442/2-10-1959, ΦΕΚ 372/Β/22-10-1959 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ36/30108/2613/13-6-2007, ΦΕΚ 282/ΑΑΠ/2-7-2007
Αιτωλ/νίας	Ακτίου - Βόνιτσας	Αρχαιολογικός χώρος αρχαίου Ανακτορίου στη Νέα Καμαρίνα	ΥΑ 27542/1687/1160/6-4-1959, ΦΕΚ 150/Β/30-4-1959 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/48979/2542 π.ε./20-2-1992, ΦΕΚ 153/Β/10-3-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/56728/2893 π.ε./31-5-2001, ΦΕΚ 725/Β/12-6-2001
Αιτωλ/νίας	Ακτίου - Βόνιτσας	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Μόσχοβη" Κατούνας (ερείπια αρχαίου οικισμού)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/44025/2125/8-11-1990, ΦΕΚ 749/Β/30-11-1990
Αιτωλ/νίας	Ακτίου - Βόνιτσας	Αρχαιολογικός χώρος λόφου Παλιοχαλιά στη θέση "Άγιος Γεώργιος" Πλαγιάς	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ33/ΚΗΡ/9823/251/28-8-2000, ΦΕΚ 1244/Β/12-10-2000
Αιτωλ/νίας	Αμφιλοχίας	Αρχαίο τείχος Αμφιλοχίας	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/33595/3310/74/19-11-1976, ΦΕΚ 1448/Β/3-12-1976
Αιτωλ/νίας	Αμφιλοχίας	Αρχαιολογικός χώρος στην Αμφιλοχία (αρχαία πόλη Λιμναία)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/33595/3310/74/19-11-1976, ΦΕΚ 1448/Β/3-12-1976
Αιτωλ/νίας	Αμφιλοχίας	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Στρογγυλό" Αμοργιανών (αγροτικό ιερό)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/52529/1879/17-10-2000, ΦΕΚ 1338/Β/6-11-2000
Αιτωλ/νίας	Θέρμου	Αρχαιολογικός χώρος Αγίου Γεωργίου Λευκού	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/19823/1211/22-5-1998, ΦΕΚ 636/Β/24-6-1998
Αιτωλ/νίας	Θέρμου	Αρχαιολογικός χώρος Θέρμου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/14438/825/14-5-1997, ΦΕΚ 470/Β/9-6-1997
Αιτωλ/νίας	Ι.Π. Μεσολογγίου	Περιοχή "Κάστρον της Κυρα- Ρήνης" - (Νέα Πλευρών)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/33595/3310/74/19-11-1976, ΦΕΚ 1448/Β/3-12-1976 ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/47732/1527/4-1-1984, ΦΕΚ 86/Β/20-2-1984
Αιτωλ/νίας	Ι.Π. Μεσολογγίου	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Χίλια Σπίτια" Αγίου Θωμά (αρχαία πόλη Αλικύρνα)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/33595/3310/74/19-11-1976, ΦΕΚ 1448/Β/3-12-1976
Αιτωλ/νίας	Ι.Π. Μεσολογγίου	Ι. Μονή Αγίου Συμεών Μεσολογγίου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ33/53410/1815/21-2-2000, ΦΕΚ 277/Β/9-3-2000
Αιτωλ/νίας	Ι.Π. Μεσολογγίου	Αρχαιολογικός χώρος στο ύψωμα "Γυφτόκαστρο" ή "Σφακοβούνι" (αρχαία πόλη Πλευρών)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/33595/3310/74/19-11-1976, ΦΕΚ 1448/Β/3-12-1976 ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ06/47732/1527/4-1-1984, ΦΕΚ 86/Β/20-2-1984 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Α1/Φ43/50488/2124/28-5-2008, ΦΕΚ 222/ΑΑΠ/9-6-2008
Αιτωλ/νίας	Ι.Π. Μεσολογγίου	Αρχαιολογικός χώρος "Κούρταγας" Ευηνοχωρίου (αρχαία πόλη Καλυδών)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/29188/1506/5-7-1991, ΦΕΚ 600/Β/1-8-1991
Αιτωλ/νίας	Ι.Π. Μεσολογγίου	Χώρος περί το ναύδριο Αγίου Βασιλείου στο Μεσολόγγι	ΥΑ 15794/19-12-1961, ΦΕΚ 35/Β/2-2-1962
Αιτωλ/νίας	Ι.Π. Μεσολογγίου	Φρούριο Ονιαδών στη θέση "Τρίκαρδον" Κατοχής	ΥΑ 2324/14-4-1961, ΦΕΚ 138/Β/2-5-1961

Αιτωλ/νίας	Ι.Π. Μεσολογγίου	Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο "Παλαιόκαστρον" (αρχαία πόλη Παιάνιον)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/33595/3310/74/19-11-1976, ΦΕΚ 1448/Β/3-12-1976
Αιτωλ/νίας	Ι.Π. Μεσολογγίου	Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο Καστρί Παλιοχωρίου και το λόφο Αγίων Θεοδώρων (αρχαία πόλη Μέταπα)	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/33595/3310/74/19-11-1976, ΦΕΚ 1448/Β/3-12-1976
Αιτωλ/νίας	Ναυπακτίας	Περιοχή εκτός των τειχών της αρχαίας Αιτωλικής Χαλκίδος	ΥΑ 21220/10-8-1967, ΦΕΚ 527/Β/24-8-1967
Αιτωλ/νίας	Ναυπακτίας	Όρος Βαράσοβα	ΥΑ Α/Φ31/4261/170/10-3-1975, ΦΕΚ 325/Β/19-3-1975
Αιτωλ/νίας	Ναυπακτίας	Αρχαιολογικός χώρος στο λοφίσκο Αγίας Τριάδος στην Κάτω Βασιλική (Ομηρική Χαλκίς)	ΥΑ 10722/9-9-1965, ΦΕΚ 618/Β/17-9-1965 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/61890/3141/31-12-1992, ΦΕΚ 25/Β/27-1-1993
Αιτωλ/νίας	Ξηρομέρου	Αρχαιολογικός Χώρος στην περιοχή του Δ.Δ. Μύτικα, Δήμου Αλυζίας, Ν. Αιτωλοακαρνανίας.	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Β1/Φ56/76850/3950/28-11-2007, ΦΕΚ 539/ΑΑΠ/13-12-2007
Αιτωλ/νίας	Ξηρομέρου	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Δρυμόνας" - Μύτικα Αρχοντοχωρίου (Ιερό της Αρτέμιδας)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/7188/344/15-2-1996, ΦΕΚ 236/Β/9-4-1996 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/7188/344/15-2-1996, ΦΕΚ 460/Β/17-6-1996
Αιτωλ/νίας	Ξηρομέρου	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Γράβες", Αστακού (αρχαία και μεσαιωνική πόλη)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/32399/1656/22-7-1992, ΦΕΚ 499/Β/3-8-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/32399/1656/22-7-1992, ΦΕΚ 620/Β/15-10-1992
Ηλείας	Ανδραβίδας - Κυλλήνης	Αρχαίο νεκροταφείο Σταφιδοκάμπου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/34219/1446/30-7-1993, ΦΕΚ 617/Β/13-10-1993
Ηλείας	Ανδραβίδας - Κυλλήνης	Αρχαιολογικός Χώρος περιοχής Γλαρέντζας	ΒΔ 25-2-1922, ΦΕΚ 28/Α/26-2-1922 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/40070/2591/8-11-1999, ΦΕΚ 2060/Β/24-11-1999
Ηλείας	Ανδραβίδας - Κυλλήνης	Αρχαιολογικός Χώρος νησίδας Καυκαλίδα	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/40070/2591/8-11-1999, ΦΕΚ 2060/Β/24-11-1999
Ηλείας	Ανδραβίδας - Κυλλήνης	Αρχαιολογικός χώρος Λουτρών Κυλλήνης	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/16461/883/10-5-1999, ΦΕΚ 892/Β/26-5-1999
Ηλείας	Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Αρχαία ακρόπολις ανατολικά της Κοινότητας Βρεστού	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/50669/1686/4-9-1981, ΦΕΚ 781/Β/29-12-1981
Ηλείας	Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Αρχαιολογικός χώρος περιοχής Αλίφειρας	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/63492/2174/12-11-1982, ΦΕΚ 290/Β/30-5-1983
Ηλείας	Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Αρχαιολογικός χώρος στον λόφο "Κάστρο"	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/241/3/7-1-1986, ΦΕΚ 22/Β/31-1-1986
Ηλείας	Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Αρχαιολογικός χώρος αρχαίας Ολυμπίας	ΒΔ 19-4-1921, ΦΕΚ 68/Α/26-4-1921 ΥΑ 11364/19-8-1963, ΦΕΚ 378/Β/24-8-1963 ΥΑ Α/Φ31/14136/1049/15-5-1975, ΦΕΚ 585/Β/4-6-1975 ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Φ07/23610/958/7-6-1980, ΦΕΚ 633/Β/8-7-1980 ΥΑ ΥΠΠΕ/Α1/Φ07/36535/1287/17-7-1985, ΦΕΚ 473/Β/25-7-1985 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ7/10834/566π.ε/6-2-1992, ΦΕΚ 128/Β/27-2-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ7/10834/566π.ε/6-2-1992, ΦΕΚ 216/Β/31-3-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/7941/543/13-2-2002, ΦΕΚ 189/Β/20-2-2002
Ηλείας	Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Ακρόπολις Πλατιάνης	ΠΔ 30-10-1924, ΦΕΚ 279/Α/6-11-1924
Ηλείας	Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Αρχαιολογικός χώρος περιοχής Μακρυσίων	ΥΑ ΥΠΠΕ/Φ07/4354/164/5-2-1985, ΦΕΚ 163/Β/28-3-1985
Ηλείας	Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Αρχαιολογικός χώρος κοίτης Αλφειού ποταμού	ΥΑ ΥΠΠΟ/Α1/Φ07/61245/2286/19-12-1985, ΦΕΚ 22/Β/31-1-1986 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/18852/906/22-5-2000, ΦΕΚ 686/Β/2-6-2000
Ηλείας	Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Αρχαιολογικός χώρος κοίτης Αλφειού ποταμού	ΥΑ ΥΠΠΟ/Α1/Φ07/61245/2286/19-12-1985, ΦΕΚ 22/Β/31-1-1986 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/18852/906/22-5-2000, ΦΕΚ 686/Β/2-6-2000
Ηλείας	Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Αρχαιολογικός χώρος Τρυπητής	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Φ07/61415/2114/6-10-1982, ΦΕΚ 55/Β/9-2-1983
Ηλείας	Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Αρχαιολογικός χώρος περιοχής Καϊάφα	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/65037/2543/2-1-1981, ΦΕΚ 112/Β/24-2-1981 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/44661/2352/8-10-1991, ΦΕΚ 899/Β/5-11-1991
Ηλείας	Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Βαλανείο	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Β1/Φ31/ΚΗΡ/10946/316/14-5-2001, ΦΕΚ 732/Β/13-6-2001 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Β1/Φ31/ΚΗΡ/10946/316/14-5-2001, ΦΕΚ 90/Β/31-1-2002

Ηλείας	Αρχαίας Ολυμπίας	Αρχαιολογικός χώρος αρχαίας Ολυμπίας	ΒΔ 19-4-1921, ΦΕΚ 68/Α/26-4-1921 ΥΑ 11364/19-8-1963, ΦΕΚ 378/Β/24-8-1963 ΥΑ Α/Φ31/14136/1049/15-5-1975, ΦΕΚ 585/Β/4-6-1975 ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Φ07/23610/958/7-6-1980, ΦΕΚ 633/Β/8-7-1980 ΥΑ ΥΠΠΕ/Α1/Φ07/36535/1287/17-7-1985, ΦΕΚ 473/Β/25-7-1985 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ7/10834/566π.ε/6-2-1992, ΦΕΚ 128/Β/27-2-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ7/10834/566π.ε/6-2-1992, ΦΕΚ 216/Β/31-3-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/7941/543/13-2-2002, ΦΕΚ 189/Β/20-2-2002
Ηλείας	Αρχαίας Ολυμπίας	Αρχαιολογικός χώρος περιοχής "Φλόκα"	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Φ07/60691/2341/7-12-1984, ΦΕΚ 921/Β/31-12-1984
Ηλείας	Αρχαίας Ολυμπίας	Αρχαιολογικός χώρος κοίτης Αλφειού ποταμού	ΥΑ ΥΠΠΟ/Α1/Φ07/61245/2286/19-12-1985, ΦΕΚ 22/Β/31-1-1986 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/18852/906/22-5-2000, ΦΕΚ 686/Β/2-6-2000
Ηλείας	Αρχαίας Ολυμπίας	Λείψανα κτισμάτων Μεσοελλαδικών χρόνων και μυκηναϊκός θαλαμοειδής τάφος	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/53860/2830/28-11-1994, ΦΕΚ 952/Β/22-12-1994
Ηλείας	Αρχαίας Ολυμπίας	Ίχνη αρχαίας κατοίκησης και λείψανα κτισμάτων	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/53860/2830/28-11-1994, ΦΕΚ 952/Β/22-12-1994
Ηλείας	Αρχαίας Ολυμπίας	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Καμπέρι" (Αρχαίο λατομείο κογχυλιάτη λίθου)	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/40069/2592/8-11-1999, ΦΕΚ 2059/Β/24-11-1999
Ηλείας	Αρχαίας Ολυμπίας	Αρχαιολογικός Χώρος " Τούρλας"	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/49877/3038/23-10-2001, ΦΕΚ 1470/Β/29-10-2001
Ηλείας	Αρχαίας Ολυμπίας	Παλαιομπουκουβίνα	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/50594/2228/25-10-1993, ΦΕΚ 852/Β/15-11-1993 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/50594/2228/25-10-1993, ΦΕΚ 905/Β/15-12-1993
Ηλείας	Ζαχάρως	Αρχαιολογικός χώρος "Λενικό" ή "Ελληνικό" στο Πρασιδάκι	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/30856/1597/3-7-1996, ΦΕΚ 666/Β/1-8-1996
Ηλείας	Ζαχάρως	Αρχαιολογικός χώρος περιοχής Κακοβάτου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/54181/2850/28-11-1994, ΦΕΚ 963/Β/23-12-1994
Ηλείας	Ζαχάρως	Αρχαιολογικός χώρος περιοχής Καιάφα	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/65037/2543/2-1-1981, ΦΕΚ 112/Β/24-2-1981 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/44661/2352/8-10-1991, ΦΕΚ 899/Β/5-11-1991
Ηλείας	Ζαχάρως	Αρχαιολογικός χώρος αρχαίου Λεπρέου	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/50668/1687/4-9-1981, ΦΕΚ 780/Β/29-12-1981
Ηλείας	Ζαχάρως	Αρχαιολογικός χώρος Άνω Φιγάλλειας	ΥΑ ΥΠΠΕ/Α1/Φ07/25739/1006/7-5-1982, ΦΕΚ 414/Β/24-6-1982
Ηλείας	Ζαχάρως	Αρχαιολογικός χώρος ευρύτερης περιοχής του ναού Επικουρίου Απόλλωνος	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/44671/1836/5-11-1986, ΦΕΚ 837/Β/4-12-1986 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/44671/1836/5-11-1986, ΦΕΚ 437/ΑΑΠ/10-9-2009 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/30905/1377οικ./30-3-2010, ΦΕΚ 115/ΑΑΠ/6-4-2010
Ηλείας	Ήλιδας	Αρχαιολογικός χώρος Ήλιδας	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ7/44126/1882/28-12-1989, ΦΕΚ 45/Β/26-1-1990 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/41304/2163/23-9-1991, ΦΕΚ 834/Β/10-10-1991 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ7/38567/2422/8-7-2002, ΦΕΚ 597/Δ/17-7-2002
Ηλείας	Ήλιδας	Κοίτη Πηνειού ποταμού	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ7/44126/1882/28-12-1989, ΦΕΚ 45/Β/26-1-1990
Ηλείας	Ήλιδας	Αρχαιολογικός χώρος "Λακκαθέλας"	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/8123/400/31-3-1999, ΦΕΚ 711/Β/19-5-1999
Ηλείας	Ήλιδας	Αρχαιολογικός χώρος περιοχής "Σωστίου" Ηλείας	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/31337/1525/8-7-1992, ΦΕΚ 493/Β/30-7-1992 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/31337/1525/8-7-1992, ΦΕΚ 584/Β/25-9-1992
Ηλείας	Πηνειού	Αρχαιολογικός χώρος περιοχής Τραγάνι Βαρθολομιού	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ432/7349/372/22-2-1991, ΦΕΚ 323/Β/13-5-1991
Ηλείας	Πύργου	Αρχαιολογικός χώρος Επιταλίου	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/30857/1598/12-7-1996, ΦΕΚ 644/Β/30-7-1996
Ηλείας	Πύργου	Αρχαιολογικός χώρος περιοχής Καιάφα	ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/65037/2543/2-1-1981, ΦΕΚ 112/Β/24-2-1981 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/44661/2352/8-10-1991, ΦΕΚ 899/Β/5-11-1991
Ηλείας	Πύργου	Περιοχή Κάστρου Κουκουβίτσας	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/5672/274/20-3-1995, ΦΕΚ 247/Β/3-4-1995
Ηλείας	Πύργου	Αρχαία Φειά	ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ31/14610/449/20-3-1996, ΒΔ 25-2-1922, ΦΕΚ 28/Α/26-2-1922 ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/66969/2288/12-11-1982, ΦΕΚ 305/Β/31-5-1983 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ31/14611/450/20-3-1996, ΦΕΚ 236/Β/9-4-1996

Με έντονα γράμματα καταγράφονται οι αρχαιολογικοί χώροι που κηρύχθηκαν μετά τη θεσμοθέτηση του ΠΠΧΣΑΑ (2003). Πρόκειται για τους εξής:

- Αρχαιολογικός χώρος στην περιοχή των Δημοτικών Διαμερισμάτων Νικολέικων, Ριζόμυλου και Ελίκης της Δ.Ε. Διακόππου, Δήμου Αιγιαλείας, ΠΕ Αχαΐας
- Αρχαιολογικός Χώρος στην περιοχή της ΔΕ Αλυζίας, Δήμου Ξηρομέρου, ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας.

Επιπλέον, έχουν τροποποιηθεί οι κηρύξεις των εξής:

- Αρχαιολογικός χώρος όρους Σκόλλης, Δήμου Δυτικής Αχαΐας, ΠΕ Αχαΐας
- Αρχαιολογικός χώρος αρχαίας πόλης Ηράκλειας, Δήμου Ακτίου-Βόνιτσας, ΠΕ Αιτ/νίας
- Αρχαιολογικός χώρος στο ύψωμα "Γυφτόκαστρο" ή "Σφακοβούνι" (αρχαία πόλη Πλευρών), Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου, ΠΕ Αιτ/νίας
- Αρχαιολογικός χώρος ευρύτερης περιοχής του ναού Επικουρίου Απόλλωνος, Δήμου Ζαχάρως, ΠΕ Ηλείας

Παραδοσιακοί Οικισμοί

Δεν υπάρχουν νέοι θεσμοθετημένοι παραδοσιακοί οικισμοί.

Ζώνες Προστασίας Διεθνών Συμβάσεων

Οι προστατευόμενες περιοχές του διεθνούς δικαίου όπως οι υδροβιότοποι RAMSAR και CORINE προϋπήρχαν της θεσμοθέτησης του ΠΠΧΣΑΑ (ΦΕΚ 1470/Β/09.10.2003).

Δίκτυο Natura 2000:

Μέχρι το 2006 στην ΠΔΕ υπήρχαν 24 Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (Οδηγία 92/43/ΕΚ) και 8 ΖΕΠ για την ορνιθοπανίδα⁵. Ο αριθμός των ΖΕΠ παρέμεινε ο ίδιος έως το 2010, οπότε και προστέθηκαν άλλες 4: ΛΙΜΝΗ ΑΜΒΡΑΚΙΑ (GR2310016), ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ ΚΑΛΟΓΡΙΑΣ - ΛΑΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΑΣΟΣ ΣΤΡΟΦΥΛΙΑΣ (GR2320011), ΟΡΟΣ ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ (GR2320012) και ΟΡΟΣ ΧΕΛΜΟΣ (ΑΡΟΑΝΙΑ) - ΦΑΡΑΓΓΙ ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ (GR2320013). Συνολικά στην ΠΔΕ απαντώνται 24 Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) και 12 ΖΕΠ για την ορνιθοπανίδα.

Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (Οδηγία 92/43/ΕΚ) στην ΠΔΕ

Ενότητα	Κωδικός	Κατηγορία	Ονομασία Τόπου	Έκταση (ha)
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	GR2310001	ΕΖΔ	ΔΕΛΤΑ ΑΧΕΛΩΟΥ, ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ-ΑΙΤΟΛΙΚΟΥ, ΕΚΒΟΛΕΣ ΕΥΗΝΟΥ, ΝΗΣΟΙ ΕΧΙΝΑΔΕΣ, ΝΗΣΟΣ ΠΕΤΑΛΑΣ	35.509,89
	GR2310004	ΕΖΔ	ΟΡΟΣ ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΚΟ	18.542,03
	GR2310005	ΕΖΔ	ΟΡΟΣ ΒΑΡΑΣΟΒΑ	1.443,3
	GR2310006	ΕΖΔ	ΛΙΜΝΕΣ ΒΟΥΛΚΑΡΙΑ & ΣΑΛΤΙΝΗ	3.122,62
	GR2310007	ΕΖΔ	ΛΙΜΝΗ ΑΜΒΡΑΚΙΑ	2.204,75
	GR2310008	ΕΖΔ	ΛΙΜΝΗ ΟΖΕΡΟΣ	1.258,49
	GR2310009	ΕΖΔ	ΛΙΜΝΕΣ ΤΡΙΧΩΝΙΔΑ & ΛΥΣΙΜΑΧΕΙΑ	14.279,8
	GR2310010	ΕΖΔ	ΟΡΟΣ ΑΡΑΚΥΝΘΟΣ ΚΑΙ ΣΤΕΝΑ ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ	13.331,28
ΑΧΑΪΑ	GR2320001	ΕΖΔ	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΛΟΓΡΙΑΣ, ΔΑΣΟΣ ΣΤΡΟΦΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΟΣ ΛΑΜΙΑΣ, ΑΡΑΞΟΣ	3.533,89
	GR2320002	ΕΖΔ	ΟΡΟΣ ΧΕΛΜΟΣ & ΥΔΑΤΑ ΣΤΥΓΟΣ	17.493,03
	GR2320003	ΕΖΔ	ΦΑΡΑΓΓΙ ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ	2.176,31
	GR2320004	ΕΖΔ	ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ ΔΑΣΟΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	2.386,08
	GR2320005	ΕΖΔ	ΟΡΗ ΜΑΡΠΑΣ ΚΑΙ ΚΛΟΚΟΣ, ΦΑΡΑΓΓΙ ΣΕΛΙΝΟΥΝΤΑ	6.042,57
	GR2320006	ΕΖΔ- ΖΕΠ	ΑΛΥΚΗ ΑΙΓΙΟΥ	31,98
	GR2320007	ΕΖΔ	ΟΡΟΣ ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ	12.219,51
	GR2320008	ΕΖΔ	ΟΡΟΣ ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ	19.332,14
	GR2320009	ΕΖΔ	ΣΠΗΛΑΙΟ ΚΑΣΤΡΙΟΝ	308,02
ΗΛΕΙΑ	GR2330002	ΕΖΔ- ΖΕΠ	ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΦΟΛΟΗΣ	9.741,96
	GR2330003	ΕΖΔ	ΕΚΒΟΛΕΣ (ΔΕΛΤΑ) ΠΗΝΕΙΟΥ	903,81
	GR2330004	ΕΖΔ	ΟΛΥΜΠΙΑ	314,83

⁵ Οδηγία 79/409/ΕΟΚ, όπως κωδικοποιήθηκε από την Οδηγία 2009/147/ΕΚ

Ενότητα	Κωδικός	Κατηγορία	Όνομασία Τόπου	Έκταση (ha)
	GR2330005	ΕΖΔ	ΘΙΝΕΣ & ΠΑΡΑΛΙΑΚΟ ΔΑΣΟΣ ΖΑΧΑΡΩΣ, ΛΙΜΝΗ ΚΑΪΑΦΑ, ΣΤΡΟΦΥΛΙΑ, ΚΑΚΟΒΑΤΟΣ	3.274,18
	GR2330006	ΕΖΔ	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΟΤΥΧΙ, ΒΡΙΝΙΑ	1.314,63
	GR2330007	ΕΖΔ	ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ ΑΠΟ ΑΚΡ. ΚΥΛΛΗΝΗ ΕΩΣ ΤΟΥΜΠΙ - ΚΑΛΟΓΡΙΑ	13.166,35
	GR2330008	ΕΖΔ	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΟΛΠΟΥ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ, ΑΚΡ. ΚΑΤΑΚΟΛΟ - ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	11.042,19

ΖΕΠ για την ορνιθοπανίδα στην ΠΔΕ

Ενότητα	Κωδικός	Κατηγορία	Όνομασία Τόπου	Έκταση (ha)
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	GR2310011	ΖΕΠ	ΟΡΟΣ ΤΣΕΡΕΚΑΣ (ΑΚΑΡΝΑΝΙΚΑ)	5.096,43
	GR2310013	ΖΕΠ	ΛΙΜΝΗ ΛΥΣΙΜΑΧΕΙΑ	2.274,63
	GR2310014	ΖΕΠ	ΛΙΜΝΗ ΒΟΥΛΚΑΡΙΑ	3.272,7
	GR2310015	ΖΕΠ	ΔΕΛΤΑ ΑΧΕΛΩΟΥ, ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ-ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΚΒΟΛΕΣ ΕΥΗΝΟΥ, ΝΗΣΟΙ ΕΧΙΝΑΔΕΣ, ΝΗΣΟΣ ΠΕΤΑΛΑΣ, ΔΥΤΙΚΟΣ ΑΡΑΚΥΝΘΟΣ & ΣΤΕΝΑ ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ	44.185,62
	GR2310016	ΖΕΠ	ΛΙΜΝΗ ΑΜΒΡΑΚΙΑ	1.904,43
ΑΧΑΪΑ	GR2320006	ΕΖΔ- ΖΕΠ	ΑΛΥΚΗ ΑΙΓΙΟΥ	31,98
	GR2320010	ΖΕΠ	ΟΡΗ ΜΠΑΡΜΠΑΣ, ΚΛΩΚΟΣ, ΦΑΡΑΓΓΙ ΣΕΛΙΝΟΥΝΤΑ	15.705,36
	GR2320011	ΖΕΠ	ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ ΚΑΛΟΓΡΙΑΣ - ΛΑΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΑΣΟΣ ΣΤΡΟΦΥΛΙΑΣ	6.566,21
	GR2320012	ΖΕΠ	ΟΡΟΣ ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ	38.983,48
	GR2320013	ΖΕΠ	ΟΡΟΣ ΧΕΛΜΟΣ (ΑΡΟΑΝΙΑ) - ΦΑΡΑΓΓΙ ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	32.169,19
ΗΛΕΙΑ	GR2330002	ΕΖΔ- ΖΕΠ	ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΦΟΛΩΗΣ	9.741,96
	GR2330009	ΖΕΠ	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΟΤΥΧΙ - ΑΛΥΚΗ ΛΕΧΑΙΝΩΝ	2.337,83

Την παρούσα χρονική περίοδο (2012) έχουν δημοσιευτεί δύο προκηρύξεις από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και την Κτηματολόγιο Α.Ε. που αφορούν στις προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου Natura 2000. Αυτές είναι οι:

- Κτηματολόγιο Α.Ε., 2012. Ανάπτυξη Υποδομής Χωρικών Δεδομένων Μεγάλης Κλίμακας (1:5.000) για τις Χερσαίες Προστατευόμενες Περιοχές του Δικτύου «Natura 2000».
- ΥΠΕΚΑ, 2012. Εποπτεία και Αξιολόγηση της Κατάστασης Διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων στην Ελλάδα.

Ζώνες του Ν. 1650/86

Για τις περιοχές διεθνών συμβάσεων, από το 2003 και μετά, έχει δημοσιευθεί σειρά σειρά νομοθετημάτων σχετικών με την προστασία της φύσης, όπως:

Η ΚΥΑ 37338/1807/2010 «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 79/409 όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ» και τροποποίησή της με την ΚΥΑ 8353/276/2012 (ΦΕΚ 415/Β/23.2.2012).

Ο Ν.3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31.03.2011) «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις».

Ο Ν.4014/2011 για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων με ειδικές διατάξεις για έργα/δραστηριότητες που χωροθετούνται εντός περιοχών του Δικτύου Natura 2000.

Από τις πέντε κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών στην ΠΔΕ εντοπίζονται μόνο Εθνικά Πάρκα, τα οποία θεσμοθετήθηκαν την τελευταία δεκαετία. Πρόκειται για το Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού, Εθνικό Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου – Αιτωλικού, Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Κοτυχίου – Στροφυλιάς και το Εθνικό Πάρκο Χελμού – Βουραϊκού. Οι ΚΥΑ θεσμικής κατοχύρωσης των εν λόγω προστατευόμενων περιοχών είναι:

Εθνικά Πάρκα στην ΠΔΕ

Εθνικά Πάρκα	ΚΥΑ χαρακτηρισμού της περιοχής
Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού	ΚΥΑ 11989/2008 (ΦΕΚ 123/Δ/21.03.2008)
Εθνικό Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου – Αιτωλικού	ΚΥΑ 22306/2006 (ΦΕΚ 477/Δ/31.05.2006)
Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Κοτυχίου – Στροφυλιάς	ΚΥΑ 12365/2009 (ΦΕΚ 159/Δ/29.04.2009)
Εθνικό Πάρκο Χελμού – Βουραϊκού	ΚΥΑ 40390/2009 (ΦΕΚ 446/Δ/02.10.2009)

Δασικές εκτάσεις

Στην ΠΔΕ δεν υπάρχουν Εθνικοί δρυμοί, ενώ πέρα από τα ήδη υπάρχοντα Αισθητικά Δάση (Καλαβρύτων και Σελέμνου Χαράδρου Πατρών) και τα υπάρχοντα Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης και τα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, δεν έχουν χαρακτηριστεί νέα.

Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου

Στην ΠΔΕ δεν θεσμοθετήθηκε νέα ΖΟΕ. Παραμένουν μόνο η ΖΟΕ ΠΕ Ηλείας (ΦΕΚ 1161/Δ/93 και 86/Β/94) και οι δύο μικρότερες, στον Αγ. Βλάσιο Αιτωλοακαρνανίας (ΦΕΚ 327/Δ/88) και στην Κάτω Αχαΐα (ΦΕΚ 386/Δ/90).

Στον παρακάτω πίνακα καταγράφεται η Εδαφική Οργάνωση και Χρήση της γης στην ΠΔΕ.

Πίνακας: Εδαφική Οργάνωση και Χρήση της γης

	Συνολική	Υψομετρικές ζώνες			Καλλιεργούμενη έκταση		Κτηνο-τροφική γη	Δασοκάλυψη		Οικιστική χρήση (σχέδια πόλης και οικισμοί)
		έκταση	Πεδινές	Ημι-ορεινές	Ορεινές	Σύνολο		Αρδευόμενη γη	ΕΣΥΕ	
	στρεμ.	% σε συν. έκταση	% σε συν. έκταση	% σε συν. έκταση	% σε συν. έκταση	% σε συν. έκταση	% σε συν. έκταση	% σε συν. έκταση	% σε συν. έκταση	% σε συν. έκταση
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ελλάδα	131.957,413	29,35%	28,47%	42,18%						
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	11.350,168	30,55%	25,28%	44,18%	31,70%	13,40%	37,00%	23,80%	23,00%	0,92%
Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας	5.460,888								22,40%	
Δήμος Αγρινίου	1.229,330	22,79%	33,44%	43,78%	25,30%	11,10%	46,40%	27,30%		0,59%
Δήμος Ακτίου-Βόνιτσας	660,172	30,42%	40,67%	28,90%						1,57%
Δήμος Αμφιλοχίας	1.090,991	33,99%	44,37%	21,64%						0,16%
Δήμος Θέρμου	333,701	3,39%	17,87%	78,74%						0,10%
Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου	680,372	2,82%	38,31%	58,88%						0,00%
Δήμος Ναυπακτίας	876,209									0,77%
Δήμος Ξηρομέρου	590,113	8,62%	16,41%	74,97%						0,54%
Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας	3.271,504	21,61%	59,31%	19,08%						0,11%
Δήμος Αιγιαλείας	723,060	21,58%	14,92%	63,50%	29,20%	10,60%	41,00%	22,60%	22,60%	1,37%
Δήμος Δυτικής Αχαΐας	573,300	14,74%	14,62%	70,64%						1,02%
Δήμος Ερυμάνθου	582,139	66,44%	33,56%	0,00%						0,30%
Δήμος Καλαβρύτων	1.058,147	10,89%	26,09%	63,02%						0,00%
Δήμος Πατρέων	334,858	0,52%	1,69%	97,79%						0,11%
Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας	2.617,776	44,69%	5,98%	49,33%						10,30%
Δήμος Ανδραβίδας - Κυλλήνης	355,476	57,94%	21,20%	20,86%	48,30%	21,90%	13,20%	18,20%	25,00%	1,07%
Δήμος Ανδρίτσαινας - Κρεστενών	422,334									1,41%
Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας	545,121	100,00%	0,00%	0,00%						0,45%
Δήμος Ζαχάρως	276,222	40,50%	13,89%	45,61%						0,06%
Δήμος Ήλιδας	400,517	25,00%	42,61%	32,39%						0,90%
Δήμος Πηνειού	161,496	16,18%	27,94%	55,87%						1,10%
Δήμος Πύργου	456,610	67,09%	31,64%	1,27%						3,14%
		100,00%	0,00%	0,00%						1,91%

